

Industrins lager

2016

NV0602

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde	2
A.2	Statistikområde	2
A.3	SOS-klassificering	2
A.4	Statistikansvarig	2
A.5	Statistikproducent	3
A.6	Uppgiftsskyldighet	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter	3
A.8	Gallringsföreskrifter	3
A.9	EU-reglering	3
A.10	Syfte och historik	3
A.11	Statistikanvändning	4
A.12	Uppläggning och genomförande	4
A.13	Internationell rapportering	5
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar	5
B	Kvalitetsdeklaration	5
B.0	Inledning	5
B.1	Innehåll	6
1.1	Statistiska målstorheter	6
1.1.1	Objekt och population	6
1.1.2	Variabler	6
1.1.3	Statistiska mått	6
1.1.4	Redovisningsgrupper	6
1.1.5	Referenstider	7
1.2	Fullständighet	7
B.2	Tillförlitlighet	7
2.1	Tillförlitlighet totalt	7
2.2	Osäkerhetskällor	7
2.2.1	Urval	7
2.2.2	Ramtäckning	7
2.2.3	Mätning	8
2.2.4	Svarsbortfall	8
2.2.5	Bearbetning	8
2.2.6	Modellantaganden	9
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått	10

<i>B.3</i>	<i>Aktualitet</i>	<i>10</i>
3.1	Frekvens	10
3.2	Framställningstid	10
3.3	Punktlighet	10
<i>B.4</i>	<i>Jämförbarhet och sam användbarhet</i>	<i>10</i>
4.1	Jämförbarhet över tiden	10
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	11
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	11
<i>B.5</i>	<i>Tillgänglighet och förståelighet</i>	<i>11</i>
5.1	Spridningsformer	11
5.2	Presentation	11
5.3	Dokumentation	11
5.4	Tillgång till primärmaterial	12
5.5	Upplysningstjänster	12

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Näringsverksamhet

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Industrins lager

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS)

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: Box 24 300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100
Kontaktperson: Rickard Bengtsberg
Telefon: 08-506 948 51
Telefax: 08-506 945 71
E-post: fornamn.efternamn@scb.se

A.5 Statistikproducent

<i>Myndighet/organisation:</i>	Statistiska centralbyrån
<i>Postadress:</i>	Box 24 300, 104 51 Stockholm
<i>Besöksadress:</i>	Karlavägen 100
<i>Kontaktperson:</i>	Rickard Bengtsberg
<i>Telefon:</i>	08-506 948 51
<i>Telefax:</i>	08-506 945 71
<i>E-post:</i>	fornamn.efternamn@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99), förordning om den officiella statistiken SFS 2001:100 samt SCBs föreskrifter SCB-FS 2015:4.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Sekretess gäller för de uppgifter som lämnas in till undersökningen. Uppgifter som behövs för forskningsändamål kan dock efter särskild prövning komma att lämnas ut.

Ingen behandling av personuppgifter förekommer i undersökningen.

A.8 Gallringsföreskrifter

Registret bevaras. Primäruppgifterna samlas in via webbtjänsten SIV och gallras efter två år. Motsvarande primäruppgifter bevaras i det slutgiltiga observationsregistret.

A.9 EU-reglering

Industrins lager omfattats inte av någon EU-reglering. Däremot har det framhållits i EU:s manual för Short Term Statistics (STS) att lagerstatistik är av stor betydelse för att kunna korrigera nettoomsättningsuppgifter till produktion. Tanken är att nettoomsättning från försäljning tillsammans med förändringen av lager ska spegla produktionen inom ett företag.

A.10 Syfte och historik

Statistiken ska kvartalsvis belysa utvecklingen av industrins lager med fördelning på lagertyper, såväl totalt som uppdelat på branscher.

Industrins lager har funnits som självständig statistikprodukt hos SCB sedan 1972. Mellan 1998 – 2014 samlades uppgifter om lager in tillsammans med uppgifter om orderingång, nettoomsättning och kapacitetsutnyttjande i en urvalsundersökning som gick under samlingsnamnet *Konjunkturstatistik för industrin*. Från andra kvartalet 2015 är *Industrins lager* en separat urvalsundersökning.

Sedan starten 1972 har flera metodförändringar genomförts. Exempelvis har insamlingen förändrats, från och med 2001 ingår endast företag med minst 50 anställda i lagerundersökningen. Innan 2009 imputerades företag med 10-49 anställda på samma sätt som övrigt objektsbortfall. *Industrins lager* publiceras enligt den nya näringsgrensindelningen SNI 2007 (standard för svensk näringsgrens indelning) från och med referensår 2009. I och med övergången till SNI 2007 publicerades lagerstockens förändring från föregående kvartal, istället för lagerstocken i sig. Övergången från lagerstockar till förändringar i lagerstockar var en anpassning till Nationalräkenskapernas definition av lagerinvesteringar.

I samband med publiceringen av uppgifter om första kvartalet 2014 genomfördes flera metodförändringar. De viktigaste förändringarna var dels att lager i utlandet som ägs av verksamhetsenheten ska inkluderas i de lämnade uppgifterna, dels att värdet av insatsprodukter och handelsvaror ska värderas i anskaffningsvärde istället för som tidigare i återanskaffningsvärde. Anskaffningsvärdet räknas sedan om till återanskaffningsvärde.

2010 påbörjades ett stort projekt med syfte att ta fram en samordnad undersökning för industri- och tjänstesektorn, där lagerstatistiken ingår. Undersökningen som driftsattes under andra kvartalet 2015 innebär att *Industrins lager* och *Varuhandelns lager* samordnats med avseende på bland annat urvalsdesign, estimation och insamlingsvariabel.

A.11 Statistikanvändning

Statistiken används av myndigheter, enskilda företag och organisationer för branschstudier, marknadsanalyser och konjunkturbedömningar. Användare är främst Riksbanken, Konjunkturinstitutet, Finansdepartementet samt EU:s statistikorgan Eurostat.

Statistiken används inom SCB som underlag i Nationalräkenskapernas kvartalsvisa beräkningar av bruttonationalprodukten (BNP).

A.12 Uppläggning och genomförande

Statistiken avser att mäta de kvartalsvisa förändringarna i lagerstockarna inom industrin.

Uppgifter om lagerstockar samlas in i en urvalsundersökning och avser storlek på lagerstockarna i slutet på kvartalet uppdelat på fyra olika lagertyper. De lagertyper som efterfrågas är lager av handelsvaror, lager av insatsprodukter, lager av produkter i arbete samt lager av färdiga varor av egen tillverkning. Rampopulationen för urvalsundersökningen definieras i april varje år med hjälp av SCB:s företagsdatabas och omfattar företag inom avdelningarna *Utvinning av mineral (B)* och *Tillverkningsindustri (C)*. De verksamhetsenheter som inkluderas i rampopulationen bestäms utifrån täckningsgrad med avseende på totalt lagervärde, där lagervärden hämtas från *Skatteverkets standardiserade räkenskapsutdrag (SRU)*. För varje beräkningsbransch är täckningsgraden omkring

90 procent av rampopulationens totala lagervärde. Företag med mindre än en miljon i årsomsättning exkluderas. Designen är stratifierat urval där stratifieringen görs med avseende på branschtillhörighet och lageruppgift enligt SRU. Varje år i april dras ett nytt urval där nya verksamhetsenheter inkluderas, samtidigt som ett antal andra lämnar undersökningen.

Uppgifter om lager samlas in med hjälp av webb- och pappersblanketter. Lager av insatsprodukter och lager av handelsvaror ska värderas till anskaffningsvärde. Lager av produkter i arbete och lager av färdiga varor av egen tillverkning ska värderas till nettoförsäljningsvärde. Med hjälp av omsättningshastighet och uppgifter om prisförändringar räknas anskaffningsvärdet om till återanskaffningsvärde. Omsättningshastighet som tas fram med hjälp av uppgifter från SRU. Granskning och eventuell rättning genomförs av inkomna uppgifter. Därefter skattas totala lagerstockar inom respektive bransch. Imputering används för att kompensera för både partiellt bortfall och objektsbortfall.

Uppgifter om prisförändringar, som används för att fastprisberäkna och räkna om skattade lagerstockarna, hämtas från urvalsundersökningen *Prisindex i producent- och importled*, PPI, (PR0301). För lagertyperna produkter i arbete, färdiga produkter av egen tillverkning och färdiga produkter av främmande tillverkning används Producentprisindex (PPI). För insatsvarorna används ett prisindex som speglar prisutvecklingen på de viktigaste insatsvarorna per bransch.

Utifrån skattade lagerstockar beräknas och publiceras kvartalsvisa lagerförändringar i löpande kvartalsmedelspriser och i fasta priser (uttryckta i 2010 års prinsnivå).

A.13 Internationell rapportering

Ingen internationell rapportering sker.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Inga kommande förändringar planeras till 2017.

B Kvalitetsdeklaration

Kvalitetsdeklarationen avser de uppgifter som samlas in i urvalsundersökningen *Industrins lager*.

B.0 Inledning

Statistiken mäter och redovisar kvartalsvisa förändringar i lagerstockar för olika branscher inom SNI-avdelningarna *Utvinning av mineral* (B) och *Tillverkningsindustri* (C) (SNI2007).

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

Statistiken redovisar förändringen i lagerstockar inom industrin, såväl totalt som uppdelat på ett visst antal branscher och MIG-grupper, Main Industrial Groupings, vilka är industrins huvudgrupper.

Dessa huvudgrupper är: industri för insatsvaror exkl. energi, industri för energirelaterade insatsvaror, industri för investeringsvaror, industri för icke varaktiga konsumtionsvaror och industri för varaktiga konsumtionsvaror.

1.1.1 Objekt och population

Målpopulationen består av de verksamhetsenheter inom näringsområdet *utvinning av mineral och tillverkningsindustri*, SNI 05-33 (SNI 2007), som tillhör ett icke-finansiellt företag eller statligt affärsverk, sektorkod 11, 141 och 142 (INSEKT (standard för institutionell sektorindelning) 2014). Verksamhetsenheten är en branschmässigt avgränsad del av en företagsenhet.

1.1.2 Variabler

De variabler som samlas in avser värdet på lagerstockarna vid kvartalets slut uppdelat på fyra olika lagertyper. Lagerstockarna ligger till grund för beräkningar av kvartalsvisa lagerförändringar i löpande kvartalsmedelspriser samt i fasta priser (i 2010 års prisnivå).

I blanketten efterfrågas följande lagertyper:

- insatsprodukter
- produkter i arbete
- färdiga varor av egen tillverkning
- handelsvaror

Lager av insatsprodukter och lager av handelsvaror ska värderas i anskaffningsvärde. Lager av produkter i arbete och lager av färdiga varor av egen tillverkning ska värderas till nettoförsäljningsvärde.

1.1.3 Statistiska mått

Lagerstockar för de fyra lagertyperna samt för totalt lager skattas. Utifrån dessa skattas lagerförändringar jämfört mot förgående kvartal. Förändringarna redovisas fasta priser (2010-års prisnivå), i löpande kvartalsmedelspriser samt i förgående års priser.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Resultaten redovisas fördelade på branschgrupper och aggregat enligt SNI2007, vanligtvis på 2-siffernivå men i några fall på en finare eller grövre nivå. Resultaten redovisas också enligt fem MIG-grupper.

1.1.5 Referenstider

Referensperiod för statistiken är kvartal och avser lagerstockarnas storlek

Referenstid för population och variabler är kvartal.

1.2. Fullständighet

Industrins lager mäter utveckling för avdelningarna *Utvinning av mineral (B)* och *Tillverkningsindustri (C)* inom SNI2007-systemet.

De företag som inte inkluderas av täckningsgraden på omkring 90 procent av rampopulationens totala lagervärde exkluderas i undersökningen. Vid skattning av lagerstockar används en s.k. undertäckningskoefficient för att kompensera för företag under täckningsgraden. Undertäckningskoefficient baseras på bokfört lagervärde den 31 december referensår t-2 enligt SRU. Samma koefficient används under ett år.

SNI05 och 06 ingår inte i undersökningen eftersom det inte existerar någon kolutvinning eller utvinning av råpetroleum och naturgas i Sverige.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Liksom i stort sett all statistik är även *Industrins lager* behäftad med viss osäkerhet. Statistiken bygger på uppgifter som samlas in i en urvalsundersökning som går under namnet *Industrins lager*. I avsnitt 2.2 görs en genomgång av dess felkällor samt vilka konsekvenser de medför.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Urvalsramen består av omkring 4 700 verksamhetsenheter, medan stickprovstorleken består av drygt 1 300 objekt. Eftersom statistiken är baserad på ett urval av objekt uppstår en avvikelse mellan observerat resultat och det resultat som man skulle ha erhållit om en totalräkning gjorts.

2.2.2 Ramtäckning

Undertäckning utgörs av nyetablerade företag som vid urvalstillfället inte registrerats i företagsregistret. Övertäckning utgörs av de företag som är nedlagda, men som trots det fanns med i ramen vid urvalstillfället. Urvalet till undersökningen dras i april varje år för att fånga upp de företagsförändringar som skett vid årsskiftet. Under- och övertäckning ökar succesivt under året i och med företagsförändringar. Uppgifterna i rampopulationen gällande bransch och lagervärde är vid urvalstillfället i de flesta fall två år gamla.

2.2.3 Mätning

Avgränsade industriverksamheter ska rapportera uppgifter om lagerstockar.

Det mätinstrument som används är en enkät som fylls i av uppgiftslämnarna varje kvartal. Eftersom många företag, främst mindre, varken bokför lagervärden löpande eller har datasystem som stöder kvartalsredovisning av lager utan får uppskatta sitt lagervärde görs antaganden om att mätfel finns i statistiken. När företagen ska rapportera uppgifter om lagerstockar uttryckta i anskaffningsvärde vid varje kvartalsslut finns en risk att företaget redovisar lagrets återanskaffningsvärde.

Feltolkningar av anvisningar kan leda till mätfel.

Frågeformuläret finns återgivet i sin helhet i *Statistikens framtagning* (SCBDOK) för den här undersökningen.

2.2.4 Svartsbortfall

Objektsbortfallet ligger varje kvartal på cirka 20 procent ej inkomna svar.

Det finns en risk att bortfallet leder till en systematisk under- eller överskattning av statistiken. För att undvika ett alltför stort bortfall i undersökningen påminns uppgiftslämnarna via brev om uppgifterna inte inkommit när sista svarsdatum passerats. Företag som får stor påverkan på statistiken påminns även via telefon. För att ytterligare minska bortfallet har undersökningen en vitesprocess där företag som inte lämnar uppgifter uppmanas att lämna uppgifter.

Imputering används både för att kompensera för objektsbortfall och partiellt bortfall. Vilken imputeringsmetod som används beror på vilken information som finns att tillgå och beskrivs närmare i *Statistikens framtagning* (SCBDOK) för den här undersökningen.

2.2.5 Bearbetning

Uppgifter om lagerstockar samlas in med hjälp av blanketter. Omkring 98 procent av de inkomna svaren lämnas via den elektroniska webblanketten (SIV), medan resterande del inkommer via pappersblanketter vilka registreras manuellt.

Granskningsverktyget Signal används för att upptäcka exempelvis summeringsfel och negativa värden innan blankettuppgifter laddas i det för SCB generella IT-systemet Triton. För att granska inkomna blankettuppgifter på mikronivå används ett specialutformat granskningsprogram, Selekt. Med hjälp av Selekt görs en bedömning av observationens avvikelser från ett, utifrån tidigare lämnade observationer för samma enhet, förväntat värde. Detta viktas sedan med den effekt värdet skulle ha om det faktiskt är fel. Varje observation får genom detta förfarande en poäng. Sedan görs granskningen utifrån den prioriteringsordning som poängerna skapar, det vill säga högst poäng granskas först. Misstänkta fel följs upp med återkontakter i form av telefonsamtal och e-post.

Därefter granskas inkomna uppgifter på makronivå. Makrogranskningen innebär att varje enskild bransch eller branschgrupp granskas för att hitta utvecklingstal som är onaturliga och avvikande. I branscher med ett något avvikande utvecklingstal studeras uppgifterna för företagen i branschen. Företagsuppgifter som avviker mycket mot tidigare lämnade uppgifter till SCB tidigare perioder studeras på mikronivå och verifieras eventuellt via företagskontakt.

2.2.6 Modellantaganden

Industrins lager påverkas av modellantaganden.

Kompensation för undertäckning

Det lagervärde som företag under täckningsgraden förväntas ha uppskattas genom modellberäkning. Genom att beräkna en så kallad undertäckningskoefficient, (w), per branchgrupp, och använda den tillsammans med insamlat lagervärde för varje företag i branchgruppen som ingår i urvalet fångas ett bidrag upp från företag under cut-off-gränsen vid estimation.

Undertäckningskoefficienten beräknas enligt följande:

$$w = \frac{T}{T_{\delta}}$$

Där T =totalt lagervärde i rampopulationen och T_{δ} = totalt lagervärde i populationen över cut-off-gränsen.

Undertäckningskoefficient baseras på bokfört lagervärde den 31 december referensår $t-2$ enligt *SRU*. Samma koefficient används under ett år.

Omräkning från anskaffnings- till återanskaffningsvärde

För lagertyperna handelsvaror och insatsprodukter ska uppgiftslämnaren ange lagervärdets anskaffningsvärde. Anskaffningsvärdet räknas sedan om till återanskaffningsvärde med hjälp av en skattad omsättningshastighet för lagertypen. Omsättningshastigheten är en uppskattning av hur länge en produkt har legat på lager. Med hjälp av uppgifter om prisförändringar tillsammans med omsättningshastighet kan anskaffningsvärde räknas om till återanskaffningsvärde.

Prisindex

För att erhålla lagerförändringar för redovisningsbrancherna i fasta priser används prisindex från undersökningen *Prisindex i producent och importled* (PR0301) för de tre lagertyperna handelsvaror, produkter i arbete och färdiga egna produkter. För lagertypen insatsprodukter används en kombination av Prisindex för inhemsk tillgång och Producentprisindex för fastprisberäkning. Kvaliten och precision på dessa prisindex påverkar således de slutliga lagerförändringarna som publiceras. Kvaliten påverkas negativt av att det för ett fåtal beräkningsbrancher och år saknas prisindex vilket medför att dessa skattas.

Revideringar

När lagerstatistiken för ett nytt kvartal publiceras revideras också tidigare kvartal. Uppgifterna revideras fyra kvartal bakåt. Revideringen beror i huvudsak på att nya respektive reviderade uppgifter har inkommit.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Ingen redovisning av osäkerhetsmått görs.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Uppgifter om lager samlas in, bearbetas och publiceras varje kvartal.

3.2 Framställningstid

Industrins lager publiceras kl. 09.30 omkring en månad plus 15 dagar efter kvartalsslut, med undantag av andra kvartalet som publiceras något senare. Förskjutningen beror på svårigheter att samla in uppgifter under sommarmånaderna.

3.3 Punktlighet

Publicering har kunnat ske enligt den på förhand fastställda ursprungliga publiceringsplanen.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Något som är betydande för jämförbarheten över tiden är de förändringar av näringsgrensindelning som gjorts under åren. Exempelvis användes indelningen SNI 2002 från 2002 till 2008, medan från 2009 beräknas och redovisas statistiken enligt SNI 2007. Tidsserier finns tillbakaräknade till 2008 i SNI 2007, vilket möjliggör jämförbarhet under en begränsad tidsperiod.

Övergången till SNI2007 innebär bland annat branscherna *Annan förlagsverksamhet* samt *Återvinningsindustrin* inte längre ingår i industrinäringen.

Vid publiceringen av *Industrins lager* avseende andra kvartalet 2015 infördes flera metodförändringar. Förändringarna infördes som ett led i att förbättra kvaliteten i statistiken och att samordna den ekonomiska månads- och kvartalsstatistiken. Statistiken samordnades vad gäller urvalsram, urval, insamlingsvariabel samt hur statistiken bearbetas. Bedömningen är att det har skett nivåskiften på lagerstockarna, men lagerförändringarna som publiceras har inte påverkats i någon större utsträckning.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Lagerstatistiken omfattas inte av någon EU-förordning som anger hur statistiken skall beräknas. Det är därför svårt att uttala sig om huruvida det är möjligt att jämföra statistiken med motsvarande statistik inom andra EU-länder.

Statistiken är fullt jämförbar mellan publicerade branscher, aggregat av branscher och huvudgrupper. Vilka lagertyper som företagen inom respektive bransch håller varierar dock, beroende på produktionstider och tillverkningsprocess.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

Sammanvändbarheten mellan *Industrins lager* och *Varuhandelns lager* får anses vara god då statistiken tas fram med gemensamma metoder.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Varje kvartal publiceras statistiken på SCB:s webbplats i form av tabeller, diagram samt i Statistikdatabasen. En statistiknyhet publiceras på SCB:s webbplats. En kortfattad statistiknyhet finns tillgänglig att prenumerera på.

5.2 Presentation

Statistiken publiceras i form av förändringstal i Statistikdatabasen. Förändringstalen avser krontalsförändring från föregående kvartal i fasta respektive kvartalsmittpriser. I samband med varje publicering skrivs en statistiknyhet med den viktigaste informationen om utveckling i industrins lager. På SCBs webbplats publiceras vid sidan av statistiknyheten även tabeller och diagram.

5.3 Dokumentation

Kvaliteten hos statistiken beskrivs i detta dokument, *Beskrivning av Statistiken (BaS)*.

Framställningen av statistiken och statistikregistret beskrivs i, *Statistikens framtagning (SCBDOK)*.

Detaljerad information om statistiken beskrivs i *Statistikens detaljerade innehåll (MetaPlus)*.

Samtliga dokumentationer finns publicerade på SCB:s webbplats, <http://www.scb.se>.

5.4 Tillgång till primärmaterial

SCB utför på beställning specialbearbetningar av primärmaterial från tidigare undersökningar. Forskare, utredare, m fl. kan efter prövning få tillgång till avidentifierat uppgiftsmaterial för egen bearbetning

5.5 Upplysningstjänster

Vid frågor om statistiken kontakta:

Rickard Bengtsberg

Telefon: 08-506 945 87

e-mail: fornamn.efternamn@scb.se